



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 303/2016-80

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. decembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a sudcov Petra Brňáka a Marianny Mochnáčovej prerokoval prijaté sťažnosti spoločností ST OMEGA s. r. o., Námestie gen. Štefánika 3, Stará Ľubovňa, a SLOVDACH, s. r. o, Popradská 23, Stará Ľubovňa, obidvoch zastúpených advokátom JUDr. Vladimírom Katusom, Žižkova 6, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 2 R 1/2015-497 z 8. januára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnostiam spoločností ST OMEGA s. r. o. a SLOVDACH, s. r. o.,
n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 303/2016-26 zo 4. mája 2016 boli na ďalšie konanie prijaté sťažnosti spoločnosti ST OMEGA s. r. o. (ďalej aj „sťažovateľka 1“ alebo „dlžník“) a spoločnosti SLOVDACH, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka 2“, spolu aj ako „sťažovateľky“), ktorými namietali porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 2 R 1/2015-497 z 8. januára 2016 (ďalej len „okresný súd“ a „uznesenie okresného súdu“). Týmto uznesením ústavného súdu bola zároveň odložená vykonateľnosť uznesenia okresného súdu.

2. Napadnutým uznesením okresný súd zastavil reštrukturalizačné konanie proti sťažovateľke 1 ako dlžníkovi, začal proti nej konkurzné konanie a vyhlásil na jej majetok konkurz. Súčasne ustanovil správcu a vyzval veriteľov na prihlasovanie ich pohľadávok. Napadnutému uzneseniu pritom predchádzala povolená reštrukturalizácia sťažovateľky 1 ako dlžníka, v rámci ktorej však schôdza veriteľov konaná 29. decembra 2015 prijala na návrh OTP Banky Slovensko, a. s., ako jedného z veriteľov uznesenie, aby súd vyhlásil na majetok dlžníka konkurz.

3. V sťažnostiach sťažovateľky zhodne uviedli, že okresný súd uznesením z 28. apríla 2015 rozhodol tak, že začal reštrukturalizačné konanie proti dlžníkovi. Uznesením z 10. júna 2015 však okresný súd rozhodol tak, že zastavil reštrukturalizačné konanie. Na odvolanie dlžníka Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 2 CoKR 28/2015-429 z 1. októbra 2015 (ďalej len „krajský súd“ a „povoľujúce uznesenie krajského súdu“) zmenil toto uznesenie okresného súdu tak, že povolil reštrukturalizačné konanie dlžníka. Povoľujúce uznesenie krajského súdu bolo zverejnené v Obchodnom vestníku 22. októbra 2015. Keďže však povoľujúce uznesenie krajského súdu nemalo zákonné náležitosti uznesenia o povolení reštrukturalizácie v zmysle § 116 ods. 4 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“), krajský súd vydal 6. novembra 2015 doplniace uznesenie, ktorým ustanovil do funkcie

správcu, vyzval veriteľov, aby prihlásili svoje pohľadávky v lehote do 30 dní od povolenia reštrukturalizácie, uložil správcovi povinnosť informovať o povolení reštrukturalizácie dlžníka známych veriteľov, určil rozsah právnych úkonov dlžníka, ktoré podliehajú súhlasu správcu, a poučil veriteľov o spôsobe prihlasovania pohľadávok. Doplniace uznesenie krajského súdu bolo zverejnené v Obchodnom vestníku 16. novembra 2015.

4. Keďže vzhľadom na existenciu dvoch uznesení krajského súdu (povoľujúce a doplniace) bolo sporné, od ktorého momentu plynie veriteľom lehota na prihlasovanie pohľadávok, okresný súd uznesením z 23. decembra 2015 na návrh správcu rozhodol, že na prihlášky viacerých veriteľov (vrátane sťažovateľky 2) doručené správcovi 26. novembra 2015, resp. 7. decembra 2015 sa prihliada. V odôvodnení uznesenia okresný súd uviedol, že na prihlášky veriteľov má byť aplikovaná lehota 30 dní od zverejnenia doplnacieho uznesenia krajského súdu (od 16. novembra 2015). Toto uznesenie okresného súdu však bolo v Obchodnom vestníku zverejnené až 4. januára 2016 a ešte 29. decembra 2015 sa konala už spomenutá schôdza veriteľov, ktorá na návrh jedného z veriteľov prijala uznesenie, aby súd vyhlásil na majetok dlžníka konkurz [§ 131 ods. 2 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii].

5. Ďalej sťažovateľky uvádzajú, že okresnému súdu bola 7. januára 2016 doručená námietka sťažovateľky 2, ktorou namietala, že pre predčasné konanie schôdze veriteľov jej boli upreté veriteľské práva, keďže na tejto 29. decembra 2015 nemohla predniesť svoje stanoviská. Následne okresný súd napadnutým uznesením z 8. januára 2016 rozhodol tak, že zastavil reštrukturalizačné konanie proti sťažovateľke 1 ako dlžníkovi, začal proti nej konkurzné konanie a vyhlásil na jej majetok konkurz.

6. Jadro sťažnostných námietok sťažovateľiek spočíva v tejto argumentácii:

- krajský súd zmätočne povolil reštrukturalizáciu uznesením z 1. októbra 2015, avšak správcu, u ktorého si veritelia mali prihlasovať svoje pohľadávky v 30-dňovej lehote, ustanovil až doplniacím uznesením zo 6. novembra 2015,

- okresný súd síce uznesením z 23. decembra 2015 rozhodol, že na prihlášky sťažovateľky 2, ako aj ďalších veriteľov sa prihliada, toto uznesenie však bolo

v Obchodnom vestníku zverejnené až 4. januára 2016, teda po schôdzi veriteľov, ktorá sa konala 29. decembra 2015 a ktorej výsledkom bolo uznesenie, aby súd vyhlásil na majetok dlžníka konkurz,

- schôdza veriteľov uskutočnená 29. decembra 2015 sa preto konala predčasne (neboli dodržané zákonné lehoty jej konania), v dôsledku čoho sa jej nemohli zúčastniť veritelia, na ktorých prihlášky sa podľa uznesenia okresného súdu z 23. decembra 2015 malo prihliadať,

- samotný okresný súd akceptoval (inak možný) návrh schôdze veriteľov, aby vyhlásil na majetok dlžníka konkurz, a

- hlasovanie bánk ako najväčších veriteľov na schôdzi veriteľov za vyhlásenie konkurzu má špekulatívny charakter a je zjavným zneužitím práva.

7. Sťažovateľky následne uvádzajú, že napadnuté uznesenie okresného súdu z 8. januára 2016 je nepreskúmateľné a neodôvodnené, absentuje v ňom vyrovnanie sa s námietkou sťažovateľky 2 doručenej súdu 7. januára 2016, je ústavne neudržateľné, keďže legalizuje závery schôdze veriteľov, ktorá sa konala v rozpore so zákonom (predčasne), a ktoré favorizujú iba určitú skupinu veriteľov, ktorí si prihlásili pohľadávky v lehote do 23. novembra 2015, avšak výslovne diskriminujú veriteľov, ktorí si pohľadávky prihlásili síce neskôr, ale v zmysle uznesenia okresného súdu z 23. decembra 2015 sa na tieto prihlášky malo prihliadať.

8. V petite sťažností sťažovateľky ústavnému súdu navrhujú, aby nálezom vyslovil porušenie nimi označených práv napadnutým uznesením okresného súdu, toto zrušil a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Súčasne žiadajú priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

9. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresný súd, aby sa k prijatej sťažnosti vyjadril, zaslal ústavnému súdu kompletný spis a oznámil, či trvá

na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom. Predseda okresného súdu vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 6. júla 2016 uviedol tieto relevantné skutočnosti:

- sťažovateľka 1 ako dlžník už v minulosti prešla procesom reštrukturalizácie, ktorá bola skončená skorším uznesením okresného súdu (sp. zn. 1 R/6/2013 zo 7. februára 2014),

- dozorný správca však okresnému súdu podaním zo 14. novembra 2014 oznámil, že sťažovateľka 1 si nespĺnila svoje povinnosti v zmysle záväznej časti reštrukturalizačného plánu, a preto navrhol na jej majetok vyhlásiť konkurz,

- na návrh veriteľa OTP Banka Slovensko, a. s., je na okresnom súde pod sp. zn. 1 K/73/2014 vedené konkurzné konanie proti sťažovateľke 1 ako dlžníkovi, ktoré bolo uznesením zo 4. februára 2015 prerušené z dôvodu, že sťažovateľka 1 ako dlžník požiadala správcu [REDACTED] o vypracovanie reštrukturalizačného posudku,

- následne prebiehala reštrukturalizácia pod sp. zn. 2 R/1/2015 tak, ako to sťažovateľky popísali v ich sťažnostiach,

- napadnuté uznesenie okresného súdu bol vydané v nadväznosti na uznesenie schôdze veriteľov 29. decembra 2015, ktorým veritelia sťažovateľky 1 ako dlžníka súhlasili s návrhom na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka (za 7 veriteľov – 93,82 %, proti 1 veriteľ – 3,47 %, hlasovania sa zdržali 2 veritelia – 2,71 %),

- pretože veritelia vyslovili súhlas s tým, aby bol na majetok sťažovateľky 1 vyhlásený konkurz, súd v súlade s § 131 ods. 2 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii rozhodol o zastavení reštrukturalizačného konania, začatí konkurzného konania, vyhlásil na jej majetok konkurz, ustanovil správcu a vyzval veriteľov na prihlasovanie ich pohľadávok.

10. Predseda okresného súdu svoju argumentáciu uzavrel tým, že okresný súd postupoval v súlade s právnymi predpismi účinnými v čase jeho rozhodovania, a k zmätočnosti rozhodnutí odvolacieho súdu sa nebude vyjadrovať. Predseda okresného súdu vo vyjadrení zároveň uviedol, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

11. Sťažovateľky zastúpené právnym zástupcom vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 24. júna 2016 zhodne uviedli, že súhlasia s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho

pojednávania v tejto veci. Reagujúc na vyjadrenie okresného súdu sťažovateľky v replike doručenej 4. augusta 2016 zotrvali na svojej sťažnostnej argumentácii.

12. Podaním doručeným ústavnému súdu 11. júla 2016 štyria veritelia sťažovateľky 1 (Sberbank Slovensko, a. s., OTP Banka Slovensko, a. s., Tatra banka, a. s., a UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s. – ďalej aj „dotknutí veritelia“), ktorí si prihlásili svoje pohľadávky do predmetnej reštrukturalizácie, požiadali ústavný súd podľa § 51 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) o doručenie sťažností pre účely vyjadrenia sa k nim.

13. Následne dotknutí veritelia doručili ústavnému súdu 22. septembra 2016 vyjadrenie, v ktorom predložili vlastnú argumentáciu podporujúcu závery okresného súdu, ktorý napadnutým uznesením na základe uznesenia prijatého schôdzou veriteľov konvertoval reštrukturalizáciu sťažovateľky 1 ako dlžníka na konkurz. V podstatnom dotknutí veritelia uviedli:

- podstatná časť námietok sťažovateľiek smeruje k uzneseniam krajského súdu, ktoré neboli napadnuté sťažnosťou,

- sťažovateľky opomínajú, že aj v nimi tvrdenom prípade nesprávne zvolanej schôdze veriteľov by bol okresný súd rovnako povinný zastaviť reštrukturalizačné konanie, začať konkurzné konanie a vyhlásiť konkurz [§ 131 ods. 2 písm. c) zákona o konkurze a reštrukturalizácii]. Vyhlásenie konkurzu tak bolo neodvratným následkom konania prvej schôdze veriteľov, pričom nebolo rozhodujúce, či bola zvolaná riadne alebo nie. Ak sa schôdza veriteľov uskutočnila v riadnom termíne, boli na nej splnené podmienky na vyhlásenie konkurzu (hlasovanie väčšiny veriteľov). Ak sa uskutočnila mimo zákonných lehôt, boli tým rovnako splnené podmienky na vyhlásenie konkurzu,

- ak by ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil, okresný súd by bol opäť povinný rozhodnúť rovnako – vznikol by teda identický následok,

- namietané neumožnenie hlasovania sťažovateľke 2 na schôdzi veriteľov by mohlo byť z ústavnoprávneho hľadiska významné len vtedy, ak by tento veriteľ mohol svojimi hlasmi reálne ovplyvniť výsledok hlasovania schôdze veriteľov 29. decembra 2015. Ak by

však aj sťažovateľka 2 realizovala na schôdzi veriteľov svoje hlasovacie práva (ktoré sú v zanedbateľnej výške) alebo by vyjadrila svoje stanovisko k reštrukturalizácii, výsledok hlasovania by s určitosťou nebol iný, keďže významná väčšina veriteľov (93,82 % hlasov) sa jednoznačne a nepochybné vyjadrila za vyhlásenie konkurzu,

- reštrukturalizácia je procesný nástroj na dosiahnutie akceptovateľnej dohody medzi veriteľmi a dlžníkom, a nie nástroj núteného a špekulatívneho presadzovania ekonomických predstáv dlžníka proti vôli a záujmom veriteľov,

- veritelia sa vždy majú právo rozhodnúť, že reštrukturalizáciu nepodporia, realizácia tohto práva je plne legitímna, predpokladaná zákonom a ústavne udržateľná,

- sťažovatelia v sťažnosti opomenuli uviesť, že sťažovateľka 1 ako dlžník už skôr jednu reštrukturalizáciu absolvovala, svojich veriteľov však ani len čiastočne neuspokojila a vyhlásenia o prevzatí záväzkov zo strany zjavne imaginárnych investorov nikdy nenaplnila,

- hoci reštrukturalizácia sťažovateľky 1 ako dlžníka vykazuje určité korigované procesné nedostatky, tieto nemožno vzhľadom na petit sťažností a znenie aplikovateľných noriem zákona o konkurze a reštrukturalizácii považovať za dostatočne intenzívne na to, aby zasiahli do označených práv, ktorých porušenie namieta.

14. Keďže účastníci konania oznámili, že netrvajú na ústnom pojednávaní, a ústavný súd dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, boli splnené podmienky pre upustenie od ústneho pojednávania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a sťažnosť bola prejednaná a rozhodnutá na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu.

15. Po podrobnom posúdení sťažností, uznesenia okresného súdu, vyjadrení k sťažnostiam a vyžiadaného spisu okresného súdu dospel ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu k záveru, že sťažnostiam sťažovateľiek nemožno vyhovieť.

III.

16. Ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Je teda garantom ústavnosti a súdnym orgánom, ktorý je povinný chrániť dodržiavanie a rešpektovanie ústavy všetkými orgánmi verejnej moci vrátane všeobecných súdov. Generálna interpretačná a realizačná klauzula ustanovuje, že výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Výklad každej právnej normy (právneho predpisu) musí byť konformný s ústavou ako základným zákonom štátu s najvyššou právnou silou. V prípade, že vec pripúšťa rôzny výklad, orgán aplikujúci právo je v konkrétnej veci povinný uprednostniť ústavne konformný výklad, čo platí aj pri interpretácii právnych noriem z oblasti konkurzu a reštrukturalizácie.

17. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

18. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu (práva na spravodlivé súdne konanie) rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

19. Podstata sťažnostných námietok vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu spočíva v tom, že vychádza z uznesenia schôdze veriteľov, ktorej sa v dôsledku zmätočného postupu krajského súdu a následného neskoro uverejneného uznesenia okresného súdu o prihladaní na ich prihlášky nemohli zúčastniť, predložiť svoje vyjadrenia a ani hlasovať všetci veritelia, ktorí si prihlásili svoje pohľadávky. V postupe majority veriteľov, ktorí odhlasovali konverziu reštrukturalizácie na konkurz, sťažovateľky zhodne vidia zjavné zneužitie práva a špekulatívne hlasovanie dotknutých veriteľov.

20. Vychádzajúc zo skôr uvedeného takto predmetom skúmania ústavného súdu bolo to, či napadnutým uznesením mohlo dôjsť k zásahu do označených práv sťažovateľiek. Inak povedané, ústavný súd skúmal, či napadnutým uznesením okresný súd poskytol sťažovateľke 1 ako dlžníkovi a sťažovateľke 2 ako jej veriteľovi spravodlivú súdnu ochranu

pri rešpektovaní materiálnej rovnosti všetkých veriteľov v reštrukturalizačnom konaní (I. ÚS 311/2014, I. ÚS 367/2015).

21. Právomoc všeobecných súdov rozhodovať v konkurznom a reštrukturalizačnom konaní vyplýva z čl. 142 ods. 1 ústavy. Podrobnosti o pôsobnosti súdov a konaní pred nimi aj vo vymedzených veciach ustanoví v zmysle splnomocňovacej ústavnej normy zákon (čl. 143 ods. 2 ústavy). Týmto zákonom je zákon o konkurze a reštrukturalizácii, ktorý v rámci tretej časti nazvanej Reštrukturalizácia upravuje v jej piatej hlave aj dohľad správcu a súdu počas reštrukturalizácie.

22. Ústavný súd sa už v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyjadril k charakteru reštrukturalizácie, ako aj k rozhodovaniu všeobecných súdov v reštrukturalizácii (napr. I. ÚS 200/2011, I. ÚS 311/2014, II. ÚS 455/2012, I. ÚS 367/2015). Nie je sporné, že reštrukturalizácia je šetrnejšia než konkurz. Kým konkurz má likvidačný charakter, podmienkou čo i len odporúčenia reštrukturalizácie správcom je zachovanie aspoň podstatnej časti prevádzky podniku dlžníka a predpoklad väčšieho rozsahu uspokojenia veriteľov dlžníka ako v prípade vyhlásenia konkurzu [§ 109 ods. 3 písm. e) a f) zákona o konkurze a reštrukturalizácii]. Reštrukturalizácia chráni dlžníka pred veriteľmi, čo však v konečnom dôsledku sleduje záujem všetkých veriteľov na vyššom rozsahu uspokojenia ich pohľadávok ako v prípade konkurzu.

23. Všeobecný súd pritom v reštrukturalizácii vystupuje ako strážca zákonnosti, ale aj spravodlivosti celého procesu reštrukturalizácie, pričom táto jeho úloha sa plne prejavuje najmä pri rozhodovaní v prípadoch explicitne predpokladaných zákonom o konkurze a reštrukturalizácii. Ústavný súd pritom už vo svojej rozhodovacej činnosti zvýraznil požiadavku na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (napr. III. ÚS 72/2010), ako aj povinnosť súdu zohľadniť nespravodlivé dôsledky svojho rozhodnutia na účastníkov konania (napr. I. ÚS 26/2010). Samozrejme, platí, že obsah pojmu spravodlivosť je autonómny, a teda rôznymi subjektmi vnímaný odlišne. To isté platí aj v posudzovanej veci, keď to, čo sa javí spravodlivé sťažovateľkám, sa nemusí javiť spravodlivým ostatným dotknutým veriteľom.

Nájsť spravodlivú rovnováhu medzi oprávnenými záujmami dlžníka a rôznych veriteľov v reštrukturalizácii nie je jednoduché, čo však neznamená, že všeobecný súd môže aprobovať riešenie, ktoré sa síce javí ako spravodlivé, avšak len vo vzťahu k jednému veriteľovi, prípadne viacerým veriteľom, pričom vo vzťahu k ostatným veriteľom, prípadne dlžníkovi objektívne nevykazuje črty spravodlivého.

24. Pre účely posúdenia ústavnej súladnosti napadnutého uznesenia okresného súdu aj vo väzbe na citované judikatórne východiská sa ústavný súd oboznámil s jeho písomným odôvodnením, kde okresný súd popri citácii relevantných ustanovení zákona o konkurze a reštrukturalizácii v podstatnom uviedol:

„Okresný súd uznesením z 28. apríla 2015 rozhodol o začatí reštrukturalizačného konania voči dlžníkovi.

Uznesením z 10. júna 2015 súd zastavil reštrukturalizáciu dlžníka.

Voči uzneseniu podal dlžník odvolanie.

Krajský súd... zmenil uznesenie okresného súdu tak, že povolil reštrukturalizáciu dlžníka. Doplnčacím uznesením ustanovil do funkcie správcu...

Dňa 29. decembra 2015 sa konala schôdza veriteľov, o priebehu ktorej spísal správca zápisnicu a doručil ju súdu. Na predmetnej schôdzi sa zúčastnili 11 veritelia dlžníka, z toho 10 veriteľov bolo oprávnených hlasovať, preto schôdza bola uznášaniaschopná. Veriteľ OTP banka Slovensko, a.s. predniesol návrh, aby na majetok dlžníka bol vyhlásený konkurz. Následne na schôdzi veriteľov bolo prijaté uznesenie, ktorým veritelia dlžníka súhlasili s návrhom na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka (za 7 veriteľov – 93,82 %, proti 1 veriteľ – 3,47 %, hlasovania sa zdržali 2 veritelia – 2,71 %).

Dňa 29.12.2015 doručil správca žiadosť v zmysle § 126 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, ktorou požiadal súd o vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka...

Nakoľko veritelia na schôdzi veriteľov dňa 29.12.2015 na základe návrhu veriteľa OTP banka Slovensko, a.s. prijali uznesenie, ktorým vyslovili súhlas s tým, aby na majetok dlžníka bol vyhlásený konkurz, súd v súlade s § 131 ods. 2 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii rozhodol o zastavení reštrukturalizačného konania, začatí konkurzného konania, vyhlásil na majetok dlžníka konkurz, ustanovil správcu, vyzval veriteľov, aby v zákonnej lehote prihlásili svoje pohľadávky...“

25. Po oboznámení sa s písomným odôvodnením napadnutého uznesenia okresného súdu a obsahom súdneho spisu možno konštatovať viaceré závery. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že zmätočnú situáciu v otázke plynutia lehoty na prihlasovanie pohľadávok, zvolania schôdze veriteľov či oprávnenia veriteľov zúčastniť sa schôdze a na tejto hlasovať vyvolal krajský súd svojim neúplným uznesením o povolení reštrukturalizačného konania (správne o povolení reštrukturalizácie, pozn.), ktoré obsahovalo len jeden výrok, a to výrok o povolení reštrukturalizačného konania.

26. Podľa § 116 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii v uznesení o povolení reštrukturalizácie súd ustanoví správcu, vyzve veriteľov, aby v zákonnej lehote prihlásili pohľadávky, a určí rozsah právnych úkonov dlžníka, ktoré majú počas reštrukturalizácie podliehať súhlasu správcu; v uznesení tiež poučí veriteľov o spôsobe prihlasovania pohľadávok, následkoch nedodržania lehoty na prihlasovanie pohľadávok a následkoch nesprávneho prihlásenia pohľadávok. Do funkcie správcu súd ustanoví toho, kto vypracoval posudok. Uznesenie súd bezodkladne zverejní v Obchodnom vestníku; uznesenie tiež doručí účastníkom reštrukturalizačného konania, ustanovenému správcovi, príslušnému registrovému súdu, príslušnému daňovému orgánu a colnému riaditeľstvu. Z citovaného zákonného ustanovenia je prima facie zrejmé, že povoľujúce uznesenie krajského súdu v jeho výroku nemalo zákonné náležitosti. Krajský súd preto po vrátení spisu z okresného súdu (a po doručení podania zo strany jedného z veriteľov) vydal s viac ako jednomesačným časovým odstupom (presne 36 dní) doplňujúce uznesenie, ktorým výrokovú časť povoľujúceho uznesenia doplnil tak, aby táto spĺňala zákonné náležitosti.

27. Podľa § 121 zákona o konkurze a reštrukturalizácii prihláška sa podáva v jednom rovnopise u správcu, pričom správcovi musí byť doručená do 30 dní od povolenia reštrukturalizácie. Na prihlášku doručenú po lehote sa neprihliada.

Podľa § 124 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii prihlásenú pohľadávku môže poprieť len správca do 30 dní od uplynutia lehoty na prihlasovanie pohľadávok.

Podľa § 126 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii na účely zistenia stanovísk veriteľov prihlásených pohľadávok a voľby veriteľského výboru správca do 30 dní od povolenia reštrukturalizácie zvolá schôdzu veriteľov tak, aby sa konala nie skôr ako druhý deň a nie neskôr ako siedmy deň od uplynutia lehoty na popieranie pohľadávok.

28. Vychádzajúc z rigoróznosti relevantných ustanovení zákona o konkurze a reštrukturalizácii je zjavné, že „dvojfázovým“ rozhodovaním krajský súd vniesol do procesu reštrukturalizácie sťažovateľky 1 zásadnú právnu neistotu. Ak totiž v povoľujúcom uznesení neustanovil správcu, veritelia nemali vedomosť, u koho si majú prihlasovať svoje pohľadávky, a preto bolo otázne, či vôbec pri ústavne konformnom výklade mohla začať plynúť lehota na prihlasovanie pohľadávok. Túto neistotu čiastočne odstránil až okresný súd, ktorý v uznesení z 23. decembra 2015 uverejnenom v Obchodnom vestníku 4. januára 2016 konštatoval, že vydanie neúplného rozhodnutia krajského súdu nemôže diskriminovať veriteľov, ktorí sa o spôsobe prihlasovania pohľadávok dozvedeli až z doplňujúceho uznesenia. Zákonná 30-dňová lehota na prihlasovanie pohľadávok teda plynula až od zverejnenia doplňujúceho uznesenia, teda od 16. novembra 2015.

29. Tento – nepochybne proveriteľský a zároveň ústavne konformný – výklad okresného súdu však vyvolal ďalšiu právnu neistotu, a to neistotu v otázke určenia dátumu schôdze veriteľov, ktorá sa mala uskutočniť v časovom rozmedzí uvedenom v citovaných ustanoveniach zákona o konkurze a reštrukturalizácii. V tomto smere sa pritom možno stotožniť s tvrdeniami sťažovateľiek, že schôdza veriteľov sa pri takomto počítaní lehôt na prihlasovanie a popieranie pohľadávok mala konať neskôr ako sa skutočne konala (29. decembra 2016).

30. Všetky tieto skutočnosti – ktoré mali svoj základ v neúplnom povoľujúcom uznesení krajského súdu – boli určujúce pri rozhodovaní o prijatí sťažností sťažovateľiek na ďalšie konanie a odklade vykonateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu. Vo vzájomných súvislostiach totiž signalizovali, že napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým došlo ku konverzii reštrukturalizácie na konkurz, mohlo dôjsť k porušeniu označených práv sťažovateľky 1 ako dlžníka, ale aj sťažovateľky 2 ako jedného z veriteľov,

ktorí sa o tom, že sa na prihlášku prihliada, dozvedeli až 4. januára 2016, teda po konaní schôdze veriteľov.

31. Po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu a najmä vyjadreniami okresného súdu a dotknutých veriteľov však ústavný súd konštatuje, že tieto skutočnosti vo vzájomnej súvislosti s ostatnými nie menej relevantnými skutočnosťami nemohli viesť k tomu, aby ústavný súd sťažnostiam vyhovel a uplatnil svoju kasačnú právomoc vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu.

32. Sťažovateľky totiž v sťažnostiach opomenuli uviesť aj ďalšie relevantné skutočnosti, z ktorých pre rozhodnutie ústavného súdu boli viaceré určujúcimi. Predovšetkým išlo o skutočnosť, že sťažovateľka 1 prešla procesom reštrukturalizácie už v rokoch 2013 – 2014 (na okresnom súde vedená pod sp. zn. 1 R/6/2013), kde reštrukturalizačný plán bol potvrdený uznesením okresného súdu zo 7. februára 2014. Tento reštrukturalizačný plán však nebol sťažovateľkou 1 plnený, a preto dozorný správca navrhol súdu ešte v novembri 2014, aby bol na sťažovateľku 1 ako na dlžníka vyhlásený konkurz. Rovnako jeden z veriteľov (OTP Banka Slovensko, a. s.) podal ešte v roku 2014 na okresnom súde návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok sťažovateľky 1, na čo okresný súd uznesením sp. zn. 1 K/73/2014 uverejneným v Obchodnom vestníku 10. decembra 2014 začal konkurzné konanie. Toto konkurzné konanie bolo prerušené uznesením zo 4. februára 2015, keď sťažovateľka 1 preukázala, že ňou poverený správca pripravuje reštrukturalizačný posudok.

33. V reštrukturalizačnom posudku zo 16. apríla 2015 predloženom sťažovateľkou 1 ako navrhovateľom v poradí druhej reštrukturalizácie správca uvádza celkovú sumu záväzkov k 28. februáru 2015 na úrovni 10 299 694,76 eur, z toho bankové úvery a výpomoci 9 166 690 eur. Z uvedeného je nesporné, že už v čase vyhotovenia reštrukturalizačného posudku predstavovali banky (dotknutí veritelia) rozhodujúcu skupinu veriteľov s výraznou majoritou hlasovacích práv, keďže koncepcia právnej úpravy

reštrukturalizácie je, pokiaľ ide o hlasovanie na schôdzi veriteľov (ale aj neskôr o prijatí reštrukturalizačného plánu na schvaľovacej schôdzi), založená na väčšinovom princípe.

34. Podľa § 126 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii schôdza veriteľov je uznášaniaschopná, ak sú prítomní aspoň traja veritelia oprávnení hlasovať. Schôdza veriteľov sa uznáva nadpolovičnou väčšinou hlasov prítomných veriteľov. Právo hlasovať na schôdzi veriteľov má veriteľ, ktorého pohľadávka je v čase konania schôdze veriteľov zistená, čo sa týka právneho dôvodu a vymáhateľnosti; na každé jedno euro zistenej sumy pohľadávky má veriteľ jeden hlas. ... Ak to navrhne veriteľ, ktorého hlasy predstavujú aspoň 10 % zo všetkých hlasov prítomných veriteľov, predmetom schôdze veriteľov je vždy aj hlasovanie, aby súd vyhlásil konkurz. Ak sa na tom schôdza veriteľov uznesie, správca požiada súd o vyhlásenie konkurzu.

35. Zo zápisnice z konania schôdze veriteľov z 29. decembra 2015 vyplýva, že jeden z dotknutých veriteľov – OTP Banka Slovensko, a. s., ktorej pohľadávky predstavovali viac ako 26 % hlasov – predložila návrh, aby schôdza veriteľov hlasovala o tom, aby súd vyhlásil na majetok sťažovateľky 1 konkurz. Za tento návrh hlasovali siedmi veritelia (vrátane štyroch dotknutých veriteľov), ktorí mali 9 422 945 hlasov, čo predstavovalo 93,82 % hlasov. Z prezenčnej listiny zo zasadnutia schôdze veriteľov vyplýva, že dotknutí veritelia disponovali pri hlasovaní týmto počtom hlasov: OTP Banka Slovensko, a. s. – 3 067 216 hlasov, Sberbank Slovensko, a. s. – 2 034 276 hlasov, UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s. – 1 388 021 hlasov a Tatra banka, a. s. 2 842 677 hlasov, čo spolu predstavuje 9 332 190 hlasov.

36. Na schôdzi veriteľov sa takto v prípade reštrukturalizácie sťažovateľky 1 ako dlžníka plne uplatnil väčšinový princíp, ktorého výsledkom bolo uznesenie, ktorým schôdza veriteľov schválila návrh, aby súd vyhlásil na majetok sťažovateľky 1 konkurz. Nevyhnutným zákonným dôsledkom tohto uznesenia schôdze veriteľov bolo následne vydanie napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorým došlo ku konverzii reštrukturalizácie na konkurz. Rozloženie hlasov jednotlivých veriteľov pritom bolo zjavne

také, že výsledok hlasovania by bol rovnaký aj v prípade, keď by sa schôdze veriteľov zúčastnili aj veritelia, ktorí pohľadávky prihlásili medzi 26. novembrom a 14. decembrom 2015, pretože ich prihlásené pohľadávky (v prípade ich plného zistenia) predstavovali spolu len 122 972 hlasov.

37. Z citovaných ustanovení zákona o konkurze a reštrukturalizácii je nepochybné, že určujúcim momentom pre priebeh reštrukturalizácie je vždy existencia väčšiny veriteľov, ktorí sa stotožňujú s takýmto spôsobom usporiadania vzťahov medzi nimi a dlžníkom. Inak povedané, ak väčšina veriteľov počítaných podľa hodnoty ich zistených pohľadávok nie je za reštrukturalizáciu, ale naopak, navrhuje, aby súd vyhlásil na majetok dlžníka konkurz, reštrukturalizácia jednoducho nemôže byť úspešná a nevyhnutným zákonom predpokladaným dôsledkom je vyhlásenie konkurzu. Tento dôsledok nastal aj v reštrukturalizácii sťažovateľky 1 ako dlžníka a rovnako by nastal aj v prípade, ak by sa schôdze veriteľov zúčastnili aj ďalší veritelia, ktorí – v dôsledku pochybenia krajského súdu – prihlásili svoje pohľadávky v lehote počítanej od zverejnenia dopĺňujúceho uznesenia.

38. Z pohľadu požiadavky na zachovanie spravodlivého prístupu ku všetkým veriteľom v reštrukturalizácii dlžníka a rešpektovania princípu majority v rozhodovaní je preto nesporné, že o konverzii reštrukturalizácie na konkurz rozhodla absolútna väčšina veriteľov, ktorých pohľadávky v súhrne tvorili viac ako 93 % hlasov veriteľov oprávnených hlasovať na schôdzi veriteľov.

39. Pokiaľ za týchto konkrétnych okolností sťažovateľky namietajú, že napadnutým uznesením okresného súdu bolo zasiahnuté do ich základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie, ich sťažnostiam nemožno priznať úspech. Okresný súd bol totiž pri svojom rozhodovaní povinný zohľadňovať rovnako tieto práva vo vzťahu k ostatným účastníkom reštrukturalizačného konania, ktorí tiež boli ich adresátmi a rovnako sa legitímne domáhali rešpektovania svojich práv. Tomuto potom zodpovedalo aj napadnuté uznesenie okresného súdu, ktoré v súlade so zákonom odrážalo vôľu absolútnej väčšiny veriteľov, ktorá smerovala jasne (a výlučne) ku konverzii reštrukturalizácie na konkurz. Na tomto mieste sa žiada zároveň pripomenúť, že súd rozhodujúci podľa § 131 ods. 2 písm. d) zákona o konkurze a reštrukturalizácii v zásade nemá možnosť odchyliť sa od vôle

veriteľov vyjadrenej v uznesení schôdze veriteľov a musí rozhodnúť tam predpokladaným spôsobom. V opačnom prípade by sa nielen dopustil svojvôle, ale zároveň by porušil ústavný imperatív konať len v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 ústavy).

40. Sumarizujúc uvedené ústavný súd uzatvára, že napriek určitým vadám v procese reštrukturalizácie sťažovateľky 1 ako dlžníka napadnuté uznesenie okresného súdu nemožno považovať za ústavne nekonformné a zasahujúce do označených práv sťažovateľiek. Z pohľadu aprobácie rozhodovania veriteľov absolútnej väčšiny pohľadávok je totiž zákonné a zároveň spravodlivé. Nedošlo ním preto k zásahu do označených práv sťažovateľiek, keďže žiaden z ich argumentov v konečnom dôsledku nebol spôsobilý vyvolať iný záver okresného súdu ako konverziu reštrukturalizácie na konkurz. Absencia možnosti zásahu do označených práv sťažovateľky 2 ako jedného z veriteľov bola daná aj tým, že aj v prípade jej účasti a hlasovania na schôdzi veriteľov by bol jej výsledok rovnaký. Navyše, sťažovateľka 2 mala plnú možnosť uplatniť svoje pohľadávky aj prihláškou aj v konkurze vyhlásenom napadnutým uznesením okresného súdu.

41. V konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy je úlohou ústavného súdu poskytovať ochranu právam, ktoré sú konkrétne a reálne a nemajú iluzórny charakter. Ústavno-súdna ochrana, ktorej sa podanými sťažnosťami domáhali sťažovateľky, však mala len teoretický, resp. iluzórny charakter, keďže je viac než zjavné, že ani zásahom ústavného súdu do rozhodovacej činnosti okresného súdu nemohlo reálne dôjsť k takej zmene, že vôľa väčšiny veriteľov by spočívala v reštrukturalizácii sťažovateľky 1 ako dlžníka. Inak povedané, prípadný zásah ústavného súdu do rozhodnutia okresného súdu o konverzii reštrukturalizácie na konkurz by mal výlučne samoučelný charakter a nemohol by viesť k inému rozhodnutiu ani po prípadnom vrátení veci na ďalšie konanie.

42. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnostiam nevyhovel, a keďže týmto nálezom nebolo vyslovené porušenie označených práv sťažovateľiek, neprichádzalo do úvahy rozhodovať o ďalších nimi uplatnených nárokoch (zrušenie uznesenia okresného súdu, vrátenie veci na ďalšie konanie, náhrada trov konania).

43. V súlade s § 52 ods. 3 zákona o ústavnom súde právoplatnosťou tohto nálezu zaniká dočasné opatrenie, ktorým ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2016